

Jaarverslag Heimans en Thijssen Stichting 2025 en plannen 2026

Bestuur

Het Dagelijks Bestuur van de Stichting bestaat na de Algemene bestuursvergadering op 15 maart 2025 uit de volgende personen: Arnold van Vliet (voorzitter), Harrie van der Hagen (secretaris), Meyltje van Aalst, Herman van Dam (penningmeester), Bart van Tooren, Anneke Groen en Jaap Graveland.

Het Algemeen Bestuur bestaat naast de leden van het Dagelijks Bestuur uit de bestuursleden Stanislaw Wijnand, Gertie Arts, Wanne de Bie en Saskia van Dockum.

Donateurs

Het aantal betalende donateurs per 31 december 2025 bedroeg 283 (12 organisaties, 271 particulieren). Het aantal afmeldingen in 2025 was met 12 veel lager dan vorig jaar (6 wegens overlijden, 2 wegens financiële problemen, 1 wegens gebrek aan interesse, 1 om beleidsredenen en 3 om onbekende redenen). Drie personen zijn geschrapt van de lijst wegens het drie jaar niet betalen van een donatie. Het aantal nieuwe donateurs bedroeg 17. Het is een netto-voortgang van 2. Vooral in verband met het symposium meldden zich nieuwe donateurs. Er werden geen nieuwe periodieke donatieovereenkomsten afgesloten.

De nieuwsbrieven worden behalve aan de donateurs op papier nog toegestuurd aan de bezoekerscentra van Natuurmonumenten. De toezending aan ruim 30 bezoekerscentra van SBB, Landschappen en enkele andere organisaties is veranderd van papier naar digitaal. De digitale nieuwsbrief wordt nu toegezonden aan 146 (vorig jaar 123) adressen en de papieren versie aan 178 (vorig jaar 194) adressen. Er is nog ruimte voor een groei van de digitale abonnees, want van 293 relaties beschikken we inmiddels over de emailadressen.

Ondanks het schriftelijke betalingsverzoek in juli en begin december verzonden betalingsherinneringen hebben nog ruim 28 donateurs hun bijdrage voor 2025 (sommigen zelfs ook nog voor 2023 en 2024) nog niet voldaan. Na een piek van ruim 70 vorig jaar is dit weer een 'normaal' aantal. Er wordt nog een papieren herinnering gestuurd en bij uitblijven van een reactie wordt het donateurschap beëindigd.

Van It Fryske Gea is een toezegging gekomen van een jaarlijkse bijdrage van € 500.

Collecties

De Heimans en Thijssen Stichting heeft drie collecties: Archieven, Boeken, en Tijdschriften. Daarnaast beschikt de Stichting over een verzameling beeldmateriaal, documentatie en wat kleinere apparatuur (o.a. camera, broedstoof).

Archieven en documentatie

Documentatie

Meyltje van Aalst blijft de nieuwe aanwinsten opnemen in de Documentatiecollectie in het Hugo de

Vries Centrum. Deze collectie is toegankelijk via een Word-bestand op onze website, dat tweewekelijks wordt ververst.

Ed Buijsman berichtte dat hij in het bezit was van archivalia betreffende het verwoeste natuurmonument De Beer. Hij had eerder geprobeerd dit onder te brengen bij het Stadsarchief Rotterdam. Toen dat niet lukte, heeft hij de bijzondere stukken aan ons geschonken en zijn ze in de Documentatiecollectie beschreven. Kees Piël was secretaris van de Landelijke Werkgroep Kritisch Bosbeheer en heeft zijn archiefje aan ons overgedragen. Het is nu ook in de Documentatie- en Tijdschriftencollectie te vinden.

De schrijver van de nieuwe biografie van Jac.P. Thijssse, Dick van der Meulen, is geholpen met zijn onderzoek in de documentatie betreffende Thijssse. Hij was niet de enige die geholpen is met het onderzoek in de verschillende collecties.

Dick van der Meulen naast het standbeeld van Jac. P. Thijssse in Thijsses Hof © Rob Bouter

Het in 2023 ontvangen archiefje van professor Luuk Tinbergen is opgehaald door zijn zoon, professor Joost Tinbergen. Het is toegevoegd aan de rest van het archief van Luuk, dat met onze hulp (voornamelijk) is ondergebracht bij de Groninger Archieven. Het archief van de Nederlandse afdeling van de 'International Youth Federation for Environmental Studies and Conservation (IYF)' is toegankelijk gemaakt en aangeboden aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG). We wachten nog op een beslissing over de opname.

Nieuwe aanwinsten voor het archief (verslag door Ruud Vlek)

Ook het afgelopen jaar was voor de stichting weer zeer succesvol, wat betreft de verwerving van natuurhistorische boeken, natuurtijdschriften, schriftelijke natuurarchieven en beeldmateriaal (fysiek en digitaal). Daaronder naast veel ornithologisch en avifaunistisch materiaal ook zoogdierkundig en enig botanisch materiaal.

Niet alles werd in de HTS opgeslagen. Er konden diverse deelcollecties bij andere instellingen ondergebracht worden, w.o. antiquarische boeken, enige persoonsarchieven en kaartmateriaal. Inventarissen van door de stichting verworven vogelarchieven zijn tevens digitaal opgeslagen in de openbare Dropbox van de Werkgroep Ornithologisch Erfgoed, en daarin online te raadplegen.

■ Aanwinsten voor de bibliotheek

Er waren in 2025 drie boekenschenkingen en twee schenkingen van tijdschriftreeksen.

Uit de nalatenschap van de Groningse biologie-onderwijzer Jo de Jonge (1902-1990) ontving de stichting diverse door hem geschreven vooroorlogse albums en boeken uitgegeven door de Groningse koffie- en thee-firma Tiktak. Daaronder twee vogelplaatjes-albums (1924 en 1927) en meerdere natuureducatieve teksten uit de jaren 1951-1970. De HTS heeft nu een complete reeks van zijn publicaties.

Niek Vechtman (Den Haag 1944-2025) schonk een verzameling van 32 antiquarische ornithologische folianten, waarvan de vogelboeken van Engelse auteurs volgens Vechtman's wilsbeschikking (2021) werden verdeeld over de Artisbibliotheek (H.E. Dresser 1896, H. Seebohm 1902, L.W. Rothschild 1907 en J.G. Millais 1902 en 1913) en Teylers Museum (acht delen Dresser 1871-1881 en vier deeltjes van A. Thorburn 1925-1926). Waardevolle aanvullingen voor onze bibliotheek waren uit deze nalatenschap twee delen Oologia Neerlandica van A.A. van Pelt Lechner (1910-1913), vijf delen Ornithologia Neerlandica van E.D. van Oort (1922-1935) en zes delen van Forshaw & Cooper, Kingfishers and related birds (1983-1994). Meer recente boeken uit de bibliotheek van Vechtman en restanten uit de veiling van Fred Ruhe (1947-2024), beide bestaande uit recentere Engelse vogelliteratuur, zullen worden ondergebracht in de NOU-bibliotheek te Groningen. Kleinere boekenschenkingen werden ontvangen van Marianne Houtzager (catalogi van de veiling van H. Bradley Martin, 1989) en Titia Tiggelaar.

Belangrijk was een schenking van Bauke Hoekstra (zoogdierkundige te Almelo) van volledige reeksen van de tijdschriften Lutra, Zoogdier en Straatgras. Peter C. Meijer schonk een mooie reeks van Wiek en Sneb (1953-1956), de voorloper van het Vogeljaar. Van Naturalis ontvingen we reeksen van 14 natuurtijdschriften die door hun bibliotheek waren afgestoten. Dit leverde soms waardevolle opvulling van hiaten op, enkele waren toevoegingen aan de collectie, bijv. het tijdschrift Natuur aan de Basis.

Onze verzameling ex librisen groeide uit naar 181 ex librisen van natuurbibliofielen.

Dubbel materiaal en wat niet in het nieuwe bibliotheekprofiel past werd of wordt nog overgedragen naar andere bibliotheken.

■ Verworven archivalia

Het betreft natuurarchieven van actieve natuurliefhebbers en -onderzoekers uit de jaren 1930-2024, met name natuurdagboeken en onderzoeks-archieven. Daarnaast werd ook documentatiemateriaal in digitale vorm ontvangen op externe computerschijven.

Een klein maar bijzonder archief ontvingen we uit de nalatenschap van Rob van der Valk (1943-2021), jarenlang assistent-onderzoeker van de Amsterdamse veldornitholoog Jacob Walters (1926-2009). Het bestaat uit drie ringbanden met een geannoteerde verencollectie en een handschrift over onderzoek aan Visdief (1962; door militaire dienst afgebroken). Heel specialistisch is het archief van de vogelonderzoeker Gerard H.J. de Kroon (1935-2022) die zich bijna 50 jaar nationaal en internationaal met alle levensaspecten van de Waterral *Rallus aquaticus* heeft bezig gehouden en

daarover regelmatig publiceerde (totaal 46 publicaties). Zijn onderzoeksarchief is geordend en omgepakt in drie archiefdozen, en beschreven in een inventaris.

Uit de nalatenschap van de Groningse biologie-onderwijzer Jo de Jonge, in zijn eigen schooljaren eerste redacteur van het NJN-blad *Amoeba*, kwam naast zijn publicaties ook zijn vogelarchief bestaande uit drie natuurdagboeken uit zijn NJN-jaren (1919-1921) en acht notitieboekjes van Nederlandse en buitenlandse vakanties (1921-1978). Dit archief is (met inventaris) ondergebracht in de Groninger Archieven te Groningen.

De belangrijkste verwerving van het jaar bestond uit het archief van de Zaanse vogelfotograaf en cineast Nol Binsbergen (1908-1945); zie ook onze nieuwsbrief 68 (juli 2025). Ondanks zijn korte periode als actieve natuurfotograaf en -filmer (1932-1944) heeft hij een indrukwekkend en hoogkwalitatief oeuvre nagelaten, nu verspreid over zeven archief-instellingen. Zijn archief in de HTS bestaat uit biografische gegevens, correspondentie, manuscripten en overdrukken van artikelen, foto-afdrukken en filmdocumentatie, en een collectie van 580 glaspositieven. Zie de uitvoerige inventaris van dit archief.

De Beer: zuidlik met zicht op Den Briel (foto Frans Kooijmans, collectie Heimans en Thijsse Stichting)

Daarnaast werden diverse kleinere archieven ontvangen, m.n. bestaande uit dagboekantekeningen. Uit de nalatenschap van de oud NJN-er Rob Zwart (1933-2015) kwamen zijn aantekeningen van NJN-kampen op Vlieland 1951-1957. Arie Spaans leverde daarvan een kleine inventaris mee. Via de Werkgroep Ornithologisch Erfgoed ontvingen we vogeldagboeken en documentatie van de ornitholoog en aardrijkskundige dr. Piet L. Ploeger (1916-1977). Deze bestrijken de periode 1932-1971. Tevens bevat dit archief een kleine diareeks van de broedbiologie van Gierzwaluw *Apus apus*, en een ongepubliceerd bewakingsverslag van broedgevallen van Bijeneters op Terschelling in 1965. Ed Veling van de W.O.E. verzorgde een inventaris van dit archief (zie ook Voous 1995 p. 405). Van de jong gestorven Friese vogelaar en chirurg dr. Riemer Reinalda (1925-1984) ontvingen we acht schriften met vogelaantekeningen uit de omgeving van Leeuwarden in 1976-1982. De biografie van

het voormalige natuurmonument De Beer (1870-1963) Ed Buijsman droeg enige bijzondere De Beer-documentatie ook belangrijk diamateriaal over de laatste tien jaar van dit beroemde vogelreservaat (zie foto op de vorige pagina afkomstig uit de collectie J.E. Sluiters).

Misschien wel het wetenschappelijk meest waardevolle archief dat in het afgelopen jaar werd verworven betreft de digitale collectie met onderzoeksmateriaal over ornitho-paleontologie van de Amsterdamse vogelfossilientaxonom Fred Ruhe (1947-2024). Zijn gehele jarenlange onderzoek en literatuurbronnen, alsmede een eigen typoscript over de taxonomie van fossiele vogels zijn gedownload van zijn computer en staan nu opgeslagen op een externe digitale schijf in onze collectie. Andere Nederlandse paleontologen hebben al belangstelling getoond voor dit materiaal.

■ Ontvangen beeldmateriaal

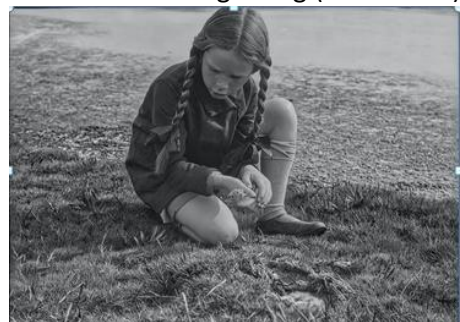
Er werd in 2025 divers historisch beeldmateriaal verworven: belangrijke fotocollecties in de vorm van fotoalbums, glasfoto's en diaseries, en natuurfilms zowel in filmrollen als in de vorm van digitale filmbestanden.

Allereerst was er de schenking van een vakantiefotoalbum over Texel begin jaren dertig, samengesteld door de beginnende vogelfotografe Thecla Hartog-Kan (1898-1978). Zij was op Texel in contact gekomen met de Engelse vogelfotograaf Harry Savory (1883-1962), die haar vanuit Engeland zijn op Texel genomen foto's toestuurde; zij voegde die toe aan haar eigen fotoalbum. Haar Texelalbum bevat 77 foto-afdrucken van Harry Savory, wiens vogelfoto's ook verschenen in Jan Drijver's 'Texel het vogeleiland' (1934), in het Jaarboek van Natuurmonumenten 1929-1935 en in het archief van Natuurmonumenten in het Stadsarchief Amsterdam. De foto-collectie van J.H. Savory is in 2018 overgegaan in het Noord-Hollands Archief (468 glasnegatieven; digitaal op de NHA-beeldbank). Van zijn neef Richard Savory in Londen werd nog een fotoalbum ontvangen samengesteld door Savory op zijn handelsreizen in Nederland, met foto's van Nederlandse steden en dorpen (1921-1929), dat is ondergebracht in het Allard Pierson. Daarmee is het Nederlands deel van het werk van deze uitstekende Engelse fotograaf, die in de jaren 1921-1938 vrijwel jaarlijks Nederland bezocht in drie Nederlandse instellingen veiliggesteld. Met het fotoalbum van Thecla Hartog-Kan ontvingen we ook haar eigen glasfotocollectie (65 glasnegatieven). Zij is een van de allereerste vrouwelijke vogelfotografen van Nederland.

Naast de verwerving van het archief van Nol Binsbergen kwam in juni een belangrijke toevoeging binnen op het fotoarchief van de Amsterdamse natuurfotograaf Johan E. Sluiters (1912-1986). Zijn zoon Hans Sluiters had op zolder nog een kleine collectie gevonden van 91 glaspositieven en 260 grootbeeldia's van zijn vader. De glasfoto's dateren uit de jaren 1935-1948, de grootbeeld-dia's van 1957-1970. Deze collectie zal t.z.t. worden toegevoegd aan de fotocollectie van J.E. Sluiters (590 glasnegatieven) die al sinds 2018 aanwezig is in het Noord-Hollands Archief (zie de NHA-beeldbank). Daarmee is dan de totale fotocollectie van Johan Sluiters van 940 natuurfoto's (1935-1970) veiliggesteld.

In de zomer droeg Ed Buijsman twee diacollecties over met beelden van de laatste tien jaar van vogeleiland De Beer op Rozenburg (ZH): een collectie van 200 dia's van Henk Vogelzang (1922-2005) met landschaps- en vogelopnamen van de Beer in 1954-1961 en de diacollectie van terreinbewaker Wabe Korfmaker (1904-1993) uit de jaren 1958-1963, die ook de afbraak van dit natuurmonument illustreren.

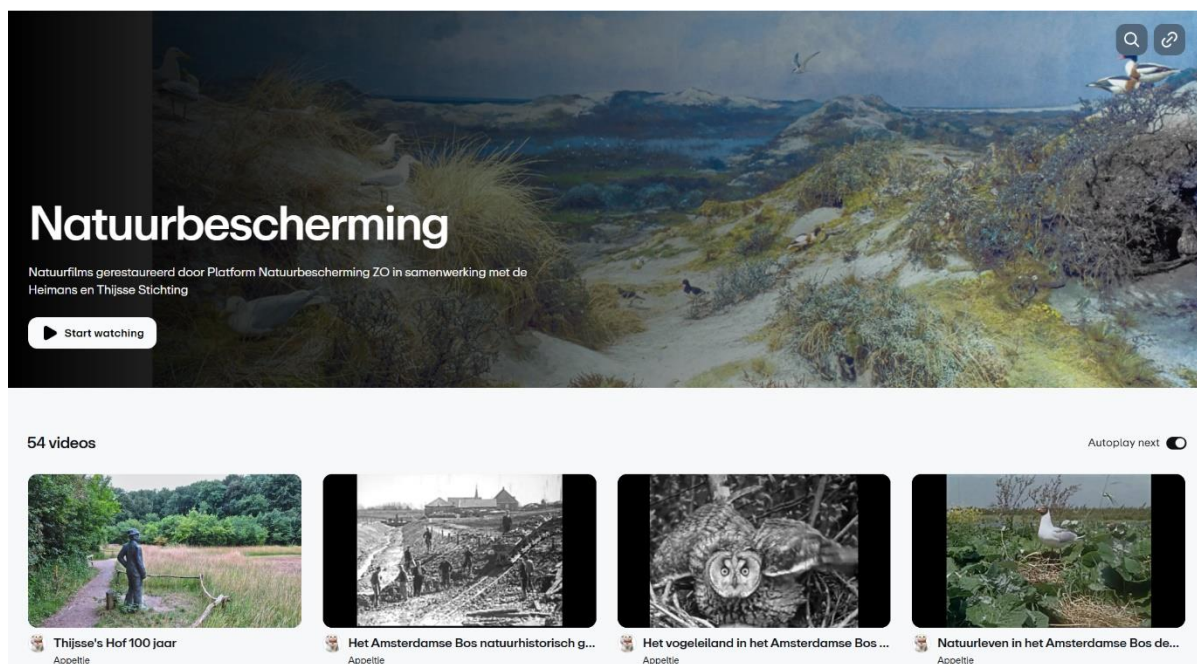
Uit de nalatenschap van de dochters van Jan P. Strijbos Hilde (op foto, Texel juni 1930) en Marion kwam in oktober een laatste grote aanvulling op diens schriftelijk archief, dat al deels ondergebracht is in het HTS-archief UBA 512 in het

Allard Pierson. Het betreft drie natuurdagboeken (1913, 1919 en 1924), drie vogelfotoalbums (1919, 1921 en 1934), vijf albums met Nederlandse streekfoto's, vijf Nederlandse excursie-albums uit 1929-1936, negen Europese reisalbums uit 1930-1938, en negen knipselboeken uit 1973-1980. Daarnaast betreft het nog drie onuitgegeven boektyposcripten (over Shetland, de Faeröer en IJsland), diverse biografische archivalia en veel losse fotoafdrukken. Dit deelarchief Strijbos is omgepakt in tien zuurvrije archiefdozen. Er is een conceptinventaris, onderdeel van een nog uit te werken totaalinventaris van zijn oeuvre (bewaard in Rotterdam, Den Haag en Amsterdam).

Op de diacollectie van de Amsterdamse natuurfotograaf Johan Willem Hendrik Kolk (1909-1993), die veel fotografeerde in het Amsterdamse Bos kwam een aanvulling binnen van 300 dia's, waardoor onze collectie van hem nu 1300 dia's omvat, met opnamen van vogels, insecten en planten in het Amsterdamse Bos in de jaren 1958-1968. Tevens ontvingen wij zijn vinyl-collectie natuur-EP's en LP's (Kolk was ook vogelgeluidenregistrator). Uit de collectie van stockbureau Foto Natura ontvingen we een nog niet nader geïnventariseerde dia-collectie van Niko Groen met weidevogelopnamen, zowel in Waterland als in de arctische broedgebieden. De diacollectie van Joop Brinkkemper (1947-2024) kwam geheel op orde met de hulp van zijn broer Cor.

Tenslotte waren er enige waardevolle aanwinsten van historisch natuurfilmmateriaal. Hetty Litjens voltooide de digitale restauratie van vier films over het natuurleven in het Amsterdamse Bos (1943-1965) van de gebroeders Wim en Piet Brander, nog niet eerder online gepubliceerd, maar nu te zien op de [Natuurbeschermingspagina van Vimeo](#).

Screenshot van de [Natuurbeschermingspagina](#) op Vimeo (Bron: Platform Natuurbescherming ZO)

Van twee amateurgineasten uit de jaren veertig en vijftig werden hun natuurfilms verworven, deels op filmrol, en ten dele digitaal: nl. van Niek Faasen (1895-1971) veertig 8-mm films handelend over De Beer, de Nieuwkoopse Plassen, Voorburg en Vlieland in de jaren 1939-1956; en van Bart Sterkenburg uit Leeuwarden, later Australië (1909-1996) digitale filmbestanden over vogels in de omgeving van zijn Friese woonplaats en op de Makkumerwaard (1938-1948). Deze films verdienen nog gerestaureerd te worden. Dit laatste geldt ook voor een aantal ongemonteerde filmrolletjes in het archief van Nol Binsbergen uit de jaren 1940-1944.

Na lang soebatten werd op externe schijf het driedimensionale fotomateriaal verworven van de afbraak van het Heimans Diorama in Artis (2022). Het is nog niet gelukt dit materiaal met een computerprogramma te ontsluiten omdat de daarvoor benodigde (zeer dure) software niet in het bezit is van de Heimans en Thijssse Stichting. Maar er is ook een bijgaand rapport van de afbouw van dit belangrijke werk van Paul Louis Steenhuizen en Willem Jansen (1926).

■ Uitplaatsingen

Tegenover al dit binnenkomend materiaal staan ook diverse meer of minder grote overdrachten uit onze collectie naar andere instellingen. Zo werden eind mei ca. 700 afgestoten vogelboeken overgedaan naar de bibliotheek van de Nederlandse Ornithologische Unie in de UB Groningen. Dit gevoegd bij de eerdere overdracht van maart 2023 (750 vogelboeken). In de Groninger Archieven werd het archief van de Groningse biologie-onderwijzer Jo de Jonge ondergebracht. In november werd het archief van de Amsterdamse stadsecoloog Martin Melchers geordend en beschreven overgedragen aan het Stadsarchief Amsterdam. Het behelst Amsterdams faunistisch materiaal uit de jaren 1960-2024, met name van het gemeentelijk project Ecologische Atlas van Amsterdam (1992-2009). Daarbij ging mede over de dia-collectie van Karel en Cobi Vlaanderen en Jacob Walters uit de jaren 1960-1980. Het betrof samen 13 archiefdozen (zie de inventaris). Naar de Universiteitsbibliotheek Amsterdam ging (naast het stedenschoon-album van H. Savory en zeven folianten van Niek Vechtman) kaartmateriaal van de Nederlandse Antillen uit de collectie van Jan Rooth (1928-2003), en diverse in de UBA nog niet aanwezige natuurboeken.

Een uitplaatsing mislukte. Te Zwolle was de archiefinstelling Collectie Overijssel niet bereid de drukplaten van het boek 'Feathers to Brush' (J. Coldewey & T. Keulemans 1982) over het vogeltekeningenoeuvre van John G. Keulemans (1842-1912) op te nemen in het archief van Jan Coldewey in Deventer.

Niko Tinbergen, Rossitten, Oost-Pruisen okt. 1930 (foto Jan P. Strijbos; coll. Heimans en Thijssse Stichting)

■ Dankwoord

Dank aan alle schenkers en de helpers die de verwerving van dit materiaal hebben mogelijk gemaakt: Marije Binsbergen, Gerard C. Boere †, Nanny en Hetty Brander, Cor Brinkkemper, Ed Buijsman, Marijke Coldewey, Rudolf Daatselaar †, Herman van Dam, dierentuin Artis, Sil Draaisma, Danny Ellinger, Erica Fraaije-van der Stelt, Arien en Marijke Hartog, Bauke Hoekstra, Marianne Houtzager, Tineke de Jonge, Tom Kisjes, Maria de Kroon-Mommers, Hetty Litjens, Martin Melchers, Naturalis Biodiversity Center, Margriet Reinalda, Richard Ridderinkhof, Chris Rijff, Stella Ruhe, Richard Savory, Hans Sluiters, Arie Spaans, familie Bart Sterkenburg (Australië), Titia Tiggelaar, Henny Valk, Niek en Floor Vechtman, Ed Veling, Marc Westermann en Ton Zijp.

Archief Victor Westhoff (verslag door Harrie van der Hagen)

Ongeveer 80% van het enorme archief van Victor Westhoff is aan de Heimans en Thijsse Stichting gedoneerd en ondergebracht in het Noord-Hollands Archief in Haarlem. Het afgelopen jaar is de laatste 20% van het papier- en beeldarchief gerubriceerd door Maja Westhoff en Harrie van der Hagen. Dit materiaal is naar Haarlem overgebracht. Victor en Nettie Westhoff hebben een legaat nagelaten, zodat onze stichting dit archief in het komende jaar openbaar beschikbaar maakt. Nu het materiaal bijeen is gebracht, zijn op basis van het legaat en een aanvullende subsidie van het Hugo de Vriesfonds twee archivariissen aangesteld: Mechteld Gravendeel en Fleur van Groen. Zij zijn op projectbasis ingehuurd door onze stichting en gestationeerd bij het Noord-Hollands Archief. Op 5 november 2025 zijn zij aan de werkzaamheden begonnen. Medio 2027 hopen zij in deeltijd het werk te hebben voltooid.

Mechteld Gravendeel en Fleur van Groen die als ontsluitende archivariissen van het Victor Westhoffarchief zijn aangesteld (Foto Herman van Dam)

Vragen naar materiaal uit het archief (verslag door Marga Coesèl)

Ook in 2025 waren er diverse verzoeken om informatie en/of beeldmateriaal: Maarten Westmaas (Zuiderzee), Caspar Janssen (zanderij Crailo), Peter Voerman (Jan Voerman jr), Menno Gerkema (eigentijds wandelboekje), Tine Veldhuizen (tekeningen Thijsse), Dik van der Meulen (biografie Thijsse), Pauw Vos (pioniers natuurfotografie).

Twee bijdragen voor de glossy *100 jaar Thijsse's Hof* (2025) p. 15-17 en 89-91.

Verzinnen doen wij niets. Natuurcolumns (Uitgeverij Noordboek 2025). Presentatie in Arti et Amicitiae in Amsterdam op 9 oktober 2025.

Bijdragen in *Heimans en Thijsse Nieuwsbrief* nr. 68, juli 2025.

Interview door Gemma Venhuizen, in *NRC* 17 december p. 2 en 27 december Wetenschap p. 2-5.

Interview door Rob Biersma, in *Wild Amsterdam* (2026) p. 252-257.

Interview door Koos Dijksterhuis, in *De Levende Natuur* jaargang 127, nr. 1, 2026 p. 30-31.

Interview door Michiel Bussink, komt in *Natura* jaargang 123, nr. 1, 2026.

Bibliotheek (verslag door Ed Brinkkemper)

De werkzaamheden in de bibliotheek bestonden dit jaar, evenals in 2024, vooral uit het selecteren van de op te nemen en af te stoten boeken. Dit in verband met het nieuw opgestelde collectieprofiel. Het vordert gestaag. De bibliotheek zelf is 'afgerond'. We zijn nu al geruime tijd bezig met de boeken die in de kelder staan. Het gaat hierbij onder meer om de proefschriften en de verzameling lager-, middelbaar-, en hoger-onderwijsboeken. Het gaat dus prima, maar er is ook nog heel wat te doen. Gelukkig is het enthousiasme nog net zo groot als in het begin, het gaat lukken!

Dit jaar hebben, uitgaande van het gastenboek, 27 verschillende mensen een bezoek gebracht, enkelen daarvan meerdere keren.

De volgende vrijwilligers hebben zich in 2025 verdienstelijk gemaakt : Ton Zijp, Ruud Vlek, Bart van Tooren, Tahereh Pourkhalil, Simon Pols, Jaap Grupstra, Sil Draaisma, Ed Brinkkemper, Wanne de Bie, Meytje van Aalst. Onze 'hoofdbibliothecaris' Jacques de Smidt kon vanwege zijn gezondheid niet meer terugkeren naar zijn geliefde plek, en is helaas op 3 december overleden. Een '[In memoriam](#)' is op de website te vinden.

Een aanblik van het werk in uitvoering in de bibliotheek op 18 april 2025 (Foto: Arnold van Vliet)

Giften en legaten

Van de heer L. Hillegers werd een donatie van € 5000 ontvangen, die werd toegevoegd aan de reserves van het Steunfonds. Er zijn dit jaar geen legaten ontvangen.

Activiteiten en Prijzen

Heimans en Thijsse symposium (Wageningen)

Het jaarlijkse symposium van onze stichting, op 22 november in Wageningen, was dit jaar gewijd aan Natura 2000 met de titel “*Is Natura 2000 toekomstbestendig?*” Vier sprekers gaven hun visie op Natura 2000: *Raoul Beunen* (Open Universiteit), *Willemijn Smal* (Ecologische Autoriteit), *Mascha Lichtendahl* (programmacoördinator Programmatische Aanpak Grote Wateren) en *Hank Bartelink* (LandschappenNL). Alle vier spraken zij met globaal dezelfde toonzetting over Natura 2000. Een sterk punt is dat de realisatie van een goede kwaliteit van de N2000-gebieden geborgd is in af-dwingbare regelgeving. De hele discussie rond de noodzaak om de stikstofoverlast te beperken komt mede hieruit voort. Zwakke punten zijn dat de aange-wezen gebieden vaak te klein zijn en ingebed liggen in erg intensief ge-bruikt landschap. Daarnaast worden de drukfactoren, waaronder stikstof, onvoldoende aangepakt. Ook kwam naar voren dat de wet- en regel-geving waar mogelijk voortdurend afgezwakt of omzeild wordt. Herstel zal vooral door maatregelen op land-schapschaal en buiten de aange-wezen gebieden moeten komen, gebaseerd op een degelijk beleid voor de ruimtelijke ordening alsmede een landbouwtransitie. *Opmerkelijk is dat* de stikstofdiscussie ook heeft geleid tot allerlei beperkingen in de uitvoering van ecologische herstelmaatregelen omdat die niet mogen leiden tot tijdelijke extra stikstofuitstoot. Juist de slechte kwaliteit van de natuur staat het herstel in de weg...

Enquête: Voorafgaand aan het symposium was via NatureToday.com een enquête uitgezet over N2000. N2000 wordt door de 800 respondenten als niet toekomstbestendig gezien: te rooskleurig beeld, te weinig draagvlak, druk-factoren die onvoldoende worden aangepakt en onvoldoende maatregelen buiten N2000. De respondenten noemden als belangrijkste verbeterpunten: een stringenter wettelijk verankerd waterbeheer, versterking van de natuur buiten N2000, een duidelijke landelijke ruimtelijke ordening, betere beprijzing van producten (vervuilende producten duurder, andere juist goedkoper) en een sterke inzet om liefde en waardering voor de natuur te vergroten. Zowel aan de vier sprekers als aan de deelnemers aan het symposium is ook gevraagd welke wensen zij mee zouden willen geven aan een nieuw kabinet. De adviezen waren onder te verdelen in vijf thema's.

- Maak het natuurbeleid integraal onderdeel van het totale overheidsbeleid;
- Versterk de uitvoering van het beleid door op alle fronten te zorgen voor een betere samenwerking tussen stakeholders;
- Verbetering van de informatievoorziening over natuur;
- Kom tot een positief, verbindend verhaal over natuurherstel;
- Versterk natuurbeleving, onderwijs en besluitvorming: ga naar buiten.

Heimans en Thijsse Prijs 2025 voor Heilien Tonckens

De jury kende de prijs toe aan Heilien Tonckens vanwege haar decennialange, grensverleggende inzet voor natuur, erfgoed en natuureducatie. Heilien is een inspiratiebron voor velen: van vrijwilligers en hoveniers tot beheerders van historische tuinen en landgoederen. Dat ze breed gewaardeerd wordt bleek wel uit de tien aanbevelings-brieven die de nominatie ondersteunden.

Haar werk omvat een indrukwekkend scala aan activiteiten: ze was medeoprichter van Wilde Weelde, Stichting Oase en Stichting Springzaad, leidde de opleiding tot ecologisch hovenier, adviseerde talloze groene projecten en zette zich jarenlang in voor de Stinzenflora-monitor. Ze combineert kennis en visie met praktisch handelen, enthousiasme en een vermogen om anderen te betrekken. Door haar inzet bloeien historische parken, natuurgebieden, tuinen, groene schoolpleinen, en worden mensen – jong en oud, leek en specialist – geraakt en geïnspireerd om actief bij

te dragen aan natuur en landschap. Haar creativiteit, praktische wijsheid en aanstekelijk enthousiasme maken haar tot een uniek voorbeeld van de geest van Heimans en Thijssse.

Uitreiking van de Heimans en Thijssse Prijs 2025 aan Heilien Tonckens door Arnold van Vliet (Foto: Meyltje van Aalst)

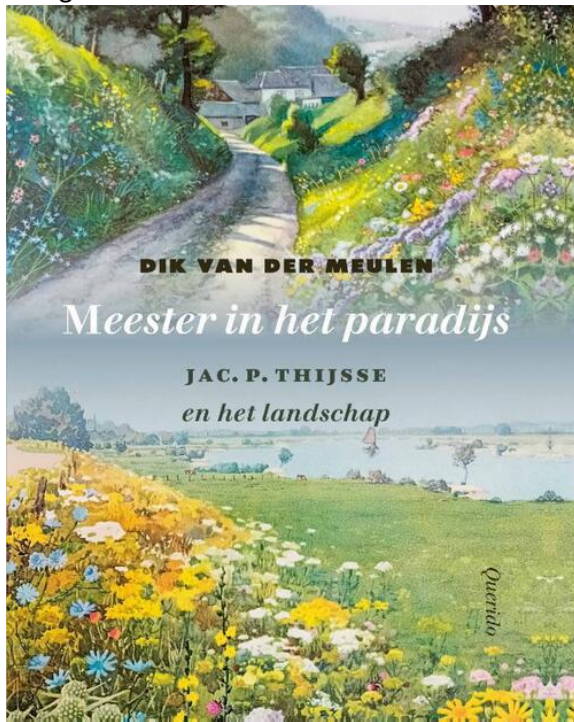
Boekpresentaties

Er zijn in 2025 twee boeken gepubliceerd die mede met steun van de Heimans en Thijssse Stichting gerealiseerd konden worden. Op 9 oktober presenteerde Marga Coesèl haar nieuwste boekje met de titel 'Verzinnen doen wij niets; Natuurcolumns', een uitgave van uitgeverij Noordboek.

Marga Coesèl geeft een toespraak bij de presentatie van haar nieuwste boekje 'Verzinnen doen wij niets' (Foto: Arnold van Vliet)

Op 12 december presenteerde Dik van der Meulen in het Zaans Museum zijn boek 'Meester in het paradijs; Jac. P. Thijsse en het landschap' uitgegeven door uitgeverij Querido. De belangrijkste bron van financiering kwam van het Cultuurfonds en liep via de Heimans en Thijsse Stichting. Het boek kreeg veel aandacht in de media.

Informatie en Communicatie: nieuwsbrief (*Dagelijks Bestuur, redactie Harrie van der Hagen*)

Sinds 2019 beperken we de nieuwsbrief tot mededelingen vanuit de stichting en omvat deze 2 A4'tjes die op papier en desgewenst digitaal worden verspreid. Ook publiceren we deze nieuwsbrief als pdf op onze website.

Naar de toekomst toe wil het bestuur zoveel mogelijk toewerken naar een digitale nieuwsbrief. Harrie van der Hagen heeft de redactie gevoerd over de twee nummers (68 en 69) die in 2025 zijn verschenen.

Nieuwsbrief No. 68 (juli 2025) bestond uit de volgende inhoud:

- 'Van het bestuur'
- Symposium 2025: Is Natura 2000 toekomstbestendig?: aankondiging
- Donatie
- Jubilea Thijsse's Hof en Heimanshof
- Buiten gebeurt het! (boekbespreking)
- Een bijzondere aanwinst voor onze fotocollectie (Nol Binsbergen)
- Nieuw bestuurslid Jaap Graveland stelt zich voor

Nieuwsbrief No. 69 (december 2025) had de volgende inhoud:

- 'Van het bestuur'
- Heimans en Thijsse Prijs 2025 voor Heilien Tonckens
- Symposium 2025: Is Natura 2000 toekomstbestendig?
- Jacques de Smidt overleden
- Dik van der Meulen, Meester in het paradijs – Jac. P. Thijsse en het landschap
- Marga Coesèl, verzinnen doen we niets
- Jaarvergadering 2026

Website, Nieuwsbrief en social media (verslag door Jaap Grupstra)

Aan de website is in 2025 qua inhoud niet veel veranderd; voor het bezoek aan de bibliotheek is een aanmelding via de website aangepast om te voorkomen dat bezoekers mogelijk voor een gesloten deur komen. De lijst van het afgeslankte boekenbezit is op de website in te zien.

In 2025 is een [organisatieprofiel op LinkedIn](#) aangemaakt. We hadden tot dan toe een groepspagina maar die bood onvoldoende mogelijkheden om berichten te posten. We roepen iedereen met een LinkedIn account op om het [LinkedIn-account](#) van de Heimans en Thijsse Stichting te volgen.

Overige en plannen 2026 (namens Dagelijks Bestuur door Arnold van Vliet)

Ondanks dat we een kleine stichting zijn weten we met alle betrokkenen samen toch een grote impact te realiseren. Dit doen we bijvoorbeeld door een belangrijk deel van de geschiedenis van de natuurbescherming in Nederland vast te leggen en toegankelijk te maken door middel van onze archieven en onze bibliotheek maar ook door het stimuleren van maatschappelijk debat via de jaarlijkse symposia. Natuurlijk zijn er, net als bij alle andere organisaties, uitdagingen om de stichting draaiende te houden en om de impact verder vergroten. Soms doen zich interessante kansen voor. Zo'n kans is: "Duurzaam herinneren. Natuurinclusieve kennis van het verleden voor een ecologisch-duurzame toekomst". Dat is de titel van een van de 12 thema's binnen het Nationale Wetenschapsagendaprogramma (NWA) van onderzoekfinancier NWO.

Het thema sluit precies aan bij het werkveld van de Heimans en Thijsse Stichting en bij de plannen die we hebben geformuleerd in het Beleidsplan. De tekst van de [themabeschrijving](#) maakt het duidelijk: "Dit thema stimuleert interdisciplinair onderzoek om duurzaam te leren herinneren. Hoe kan kennis van het verleden bijdragen aan het ontwikkelen van handelingsperspectieven voor een ecologisch duurzame toekomst? Door intensieve samenwerking tussen wetenschap en samenleving, en bundeling van verschillende kennisvormen kunnen doorbraken in theorie, methode en impact worden behaald.

Door kennis uit het verleden over de natuur te verzamelen, te analyseren en te delen, kunnen:

- Langetermijnperspectieven worden ingebracht in klimaat- en biodiversiteitsonderzoek,
- Maatschappelijke actoren uit de natuur-, milieu- en landbouwsector worden ondersteund in ecologische duurzaamheidsopgaven
- Historisch-ecologisch besef en niet-menselijke perspectieven in de maatschappij worden gestimuleerd"

Voor elk thema is €7.250.000 gereserveerd. Consortia kunnen uiterlijk 6 oktober 2026 een projectvoorstel indienen. Voor elk thema wordt maar 1 aanvraag gehonoreerd. Uiteraard kan onze Stichting geen coördinerende rol spelen voor zo'n groot project maar we kunnen wel een belangrijke rol spelen bij de ideevorming, het schrijven van het voorstel en, indien de aanvraag gehonoreerd wordt, bij de uitvoering. Bij het schrijven van dit plan zijn we inmiddels onderdeel van een kerngroep onder leiding van Prof.dr. Peter van Dam, hoogleraar Nederlandse Geschiedenis bij de Universiteit van Amsterdam. Verder zitten in de kerngroep de leerstoelgroep Cultuurgeschiedenis van het Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Utrecht, het Radboud Instituut voor Cultuur en Geschiedenis van de Radboud Universiteit, het Gelders Genootschap, het Athena Instituut van de Vrije Universiteit en de Wageningen University & Research. Met een groot aantal andere organisaties worden gesprekken gevoerd om te bepalen wie er aan kunnen sluiten. Hierbij zitten de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Vereniging Natuurmonumenten, IVN Nederland, het NIOD en diverse anderen.

De komende maanden gaan er nog veel overleggen plaatsvinden. Het is een prachtige mogelijkheid om de Heimans en Thijsse Stichting bij veel mensen en organisaties, waaronder allerlei onderzoeksgroepen bij hogescholen en universiteiten, onder de aandacht te brengen. Als we de financiering voor het uiteindelijke projectvoorstel toegekend krijgen dan zouden we vanaf de zomer van 2027 met de uitvoer kunnen beginnen.

Naast het NWO-NWA traject zetten we uiteraard in 2026 weer onze gangbare activiteiten voort. Het selecteren van de op te nemen en af te stoten boeken richt zich de komende tijd zoals in het verslag van de bibliotheek al stond op de boeken die in de kelder staan. Er is nog genoeg werk te verzetten en het vrijwilligersteam is goed op elkaar ingespeeld.

Het uitgebreide verslag van de archiefwerkzaamheden in 2025 laat zien dat er door het jaar heen van alles gaande is. Dat zal dit jaar niet anders zijn. Daarnaast zal er ongetwijfeld een flinke vordering gemaakt worden met het Victor Westhoff archief.

Ook dit jaar zullen we weer ons jaarlijks symposium organiseren in november. Het thema staat op het moment van schrijven van dit verslag nog niet voor honderd procent vast maar wat het ook wordt, we zullen ongetwijfeld een mooi programma neer gaan zetten. De resultaten van het 2025 symposium werken overigens nog steeds door. Ik ben door het Ministerie van LNVN gevraagd om op de Natura2000-dag in mei een prikkelende keynote te geven. De resultaten van ons symposium en de onderliggende enquête vormde een belangrijke aanleiding voor deze uitnodiging. Voor deze dag zijn ministeries, provincies, gemeenten en terreinbeherende organisaties uitgenodigd. Met de aanhoudende slechte staat van de natuur, de inwerkingtreding van de Europese Natuurherstelverordening en de waterkwaliteit die op 1 januari 2027 overal op orde moet zijn volgens de Kaderrichtlijn Water en het aantreden van het nieuwe kabinet neemt de druk op de overheid en samenleving wat betreft natuur steeds verder toe.

Tenslotte zou het mooi zijn als het lukt om het aantal donateurs een positieve impuls te geven. Het nieuwe LinkedIn account biedt nieuwe mogelijkheden om veel mensen bekend te maken met de Heimans en Thijsse Stichting.